

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
соціальної економіки
Протокол № 13 від 24.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Галина НЕМАШКАЛО

КРЕАТИВНА ЕКОНОМІКА
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

Соціальні та поведінкові науки
051 Економіка
Третій (освітньо-науковий)
Економіка

Статус дисципліни

Мова викладання, навчання та оцінювання

обов'язкова

українська

Розробники:
Д.е.н., проф.

Галина НАЗАРОВА

Д.е.н., проф.

В'ячеслав ЛАПТЄВ

к.е.н., доцент

Юлія СОТНІКОВА

Завідувач кафедри
соціальної економіки

Галина НАЗАРОВА

Гарант програми

Галина НАЗАРОВА

Харків

2023

ВСТУП

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується все більш активним проникненням творчості зі сфери мистецтва і науки в інші сфери людської діяльності. Не стала винятком і сфера управління. У теорії управління останнім часом усе більше уваги стали приділяти проблемі широкого використання креативного потенціалу менеджерів і топ-менеджерів підприємства. У сучасному західному менеджменті управління процесами формування нових ідей у даний час відносять до креативного менеджменту. Актуальність креативного менеджменту обумовлена тим, що процеси трансформації, у яких знаходиться організація, неможливі без змін вимог до процесів створення нових знань, професіоналізму, креативності, інтелектуального рівня організації. Ці зміни повинні стосуватися: інноваційних здібностей, уміння вирішувати конфлікти, здібностей керівництва управляти інноваційними командами, розвитком особистості на основі нових технологій активізації мислення.

Метою навчальної дисципліни є формування у аспірантів інноваційного мислення, оволодіння інструментарієм творчого підходу до вирішення інноваційних завдань, набуття знань і навичок в області розвитку креативного середовища і створення креативної організації.

Завданнями навчальної дисципліни є

визначення креативного менеджменту як наукової дисципліни та сфери діяльності підприємства;

знання нормативно-правової бази регулювання питань захисту інтелектуальної власності в Україні та закордоном;

знання та вміння реалізувати на практиці методики активізації творчого мислення;

мотивування працівників до творчої діяльності за допомогою використання матеріальних та нематеріальних методів;

знання та вміння створити ефективну креативну команду.

Об'єктом навчальної дисципліни являє собою процес прийняття управлінських рішень за допомогою послідовної сукупності процедур, що утворюють загальну схему управління творчим процесом.

Предметом навчальної дисципліни є креативний процес та особливості управління ним.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
PH 01	ЗК 01
PH 02	СК 05
PH 03	ЗК 01 ЗК 04 СК 07
PH 05	ЗК 04 СК 07
PH 08	СК 01
PH 09	ЗК 04
PH 10	ЗК 04 СК 08
PH 11	ЗК 04

де, ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.

СК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

СК07. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні наукові проекти в економіці та дотичні до неї міждисциплінарні підходи, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.

СК08. Здатність визначати нові тренди і тенденції розвитку соціально-економічних явищ і процесів, виявляти причинно-наслідкові зв'язки із застосуванням креативних технологій у здійсненні наукових досліджень.

PH01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.

PH02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.

PH03. Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках.

PH05. Пропонувати нові рішення, розробляти та наукові проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з урахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності.

PH08. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми

PH09. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.

PH10. Застосовувати креативні технології та математичні методи і моделі при здійсненні наукових досліджень та виявленні причинно-наслідкових зв'язків і тенденцій розвитку економічних явищ та процесів.

PH 11. Пропонувати нові рішення в соціально-економічній сфері для забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку в новій світовій соціоекономічній реальності.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Креативна економіка: формування, розвиток та інституційне середовище

Тема 1. Концептуальні засади креативної економіки

- 1.1. Роль креативної економіки в сучасному бізнес-середовищі
- 1.2. Креативний клас як «ядро» креативної економіки
- 1.3. Особливості сучасного розвитку креативних індустрій

Тема 2. Особливості формування креативної економіки в Україні та закордоном

- 2.1. Формування креативного суспільства як передумова розвитку креативної економіки
- 2.2. Університет як основа розвитку креативної економіки

2.3. Особливості розвитку креативної економіки в Україні

Тема 3. Захист права інтелектуальної власності в креативній економіці

- 3.1. Поняття та види конфіденційної інформації
- 3.2. Джерела розповсюдження конфіденційної інформації та шляхи її захисту на підприємствах
- 3.3. Нормативно-правове забезпечення захисту конфіденційної інформації та інтелектуальної власності

Тема 4. Креативний менеджмент як основа побудови креативної економіки

- 4.1. Сутність і місце креативного менеджменту в креативному суспільстві
- 4.2. Мета, завдання і функції креативного менеджменту
- 4.3. Модель креативності чотирьох «Р»

Змістовий модуль 2. Теоретичні основи креативного менеджменту

Тема 5. Процес і природа людського мислення. Типи мислення

- 5.1. Підходи до визначення процесу мислення
- 5.2. Типи мислення
- 5.3. Творчість та творче мислення
- 5.4. Теорії мислення
- 5.5. Методи і прийоми пізнання
- 5.6. Формування ефективного мислення

Тема 6. Формування креативної особистості

- 6.1. Сутність творчості та особистості
- 6.2. Творчий потенціал особистості
- 6.3. Креативні бар'єри та шляхи їх подолання
- 6.4. Риси креативної особистості
- 6.5. Етапи креативного процесу
- 6.6. Форми виявлення, розвитку і використання творчого потенціалу

Тема 7. Менеджер креативного типу

- 7.1. Роль менеджера в сучасній організації
- 7.2. Характеристики менеджера креативного типу
- 7.3. Бізнес-коучінг
- 7.4. Моделі лідерства: харизматична та експертна

Тема 8. Формування креативного середовища в організації

- 8.1. Процес активізації творчої діяльності
- 8.2. Організація робочого середовища в креативній організації

8.3. Корпоративна культура як необхідний елемент формування креативного середовища

Тема 9. Інтегральний інтелект як об'єкт управління в креативному менеджменті.

- 9.1. Типи інтелекту як об'єкта управління
- 9.2. Формування інтегрального інтелекту
- 9.3. Принципи формування інтегрального інтелекту, поняття «інтегративності»
- 9.4. Методи оцінки інтегративності

Тема 10. Командоутворення в креативному менеджменті

- 10.1. Підходи до розуміння терміну «команда»
- 10.2. Принципи формування креативної команди
- 10.3. Стратегії постановки цілей в командо утворенні
- 10.4. Техніки організації групової роботи в команді

Тема 11. Мотивація особистостей креативного типу.

- 11.1. Мотиваційний механізм в інноваційній діяльності
- 11.2. Творчий підхід керівника до мотивації співробітників
- 11.3. Типи мотивації креативних особистостей

Перелік практичних (семінарських) та / або лабораторних занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) завдань

Назва теми та завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1.	Надання визначення "креативна економіка" за технологією "сенкен". Визначення рівня креативності фахівця за допомогою використання тестування
Тема 2. Завдання 2.	Дослідження регіонів України за показниками креативності: індексами толерантності, таланту та технологій Круглий стіл на тему: «Роль вищих навчальних закладів в формуванні та розвитку креативної економіки України»
Тема 3. Завдання 3. Семінарське заняття	Вирішення кейсів щодо визначення нормативної бази у розв'язанні проблем із захисту парва інтелектуальної власності 1. Міжнародні стандарти захисту прав інтелектуальної власності 2. Захист прав інтелектуальної власності в Україні 3. Контрафакція і піратство як світова проблема 4. Захист авторських і суміжних прав: вітчизняний та закордонний досвід

	5. Захист прав на торговельні марки: вітчизняний та закордонний досвід 6. Захист прав на винаходи: вітчизняний та закордонний досвід
Тема 4. Завдання 4.	Робота в малих групах щодо місця і ролі креативного менеджменту в процесі відбудови креативної економіки в Україні за принципом "А-В-С".
Тема 5. Завдання 5.	Застосування методу "синектики" для вирішення проблемної ситуації Застосування методу "6 капелюхів" для вирішення проблемної ситуації
Тема 6. Завдання 6. Семінарське заняття	Реалізація методу креативні можливості та креативні бар'єри Тема: <i>«Переговори як невід'ємна складова діяльності інноваційної організації»</i> : 1. Порівняльна характеристика існуючих методів ведення переговорів. 2. Застосування в практичній діяльності методу Сократа. 3. Застосування в практичній діяльності методу Штирліца. 4. Застосування в практичній діяльності методу трьох раундів
Тема 7. Завдання 7.	Визначення типів лідерства працівників за допомогою тестування. Вирішення кейсу «Підбір керівника на вакантну позицію»
Тема 8. Завдання 8.	Реалізація методу активізації творчого мислення «мозковий штурм» для вирішення проблемної ситуації «Яким чином організувати робоче місце творчого працівника». Рольова гра
Тема 9. Завдання 9.	Використання методів психологічної діагностики для визначення ступеня інтегративності в досліджуваному колективі
Тема 10. Завдання 10.	Застосування методу «ментальних карт» для визначення процесу побудови ефективної креативної команди
Тема 11. Завдання 11.	Застосування методу «6-3-5», «Walt Disney» для вирішення проблемної ситуації Ділова гра на тему: «Визначення найкращого типу мотивації творчих працівників»

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми	Зміст
Тема 1	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка матеріалів щодо розрахунку глобального індексу креативності за методикою, запропонованою Р. Флорідою
Тема 2	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою «Роль вищих навчальних закладів в формуванні та розвитку креативної економіки України»

Тема 3	Підготовка невеликих доповідей до трьох хвилин за тематикою «місце і роль креативного менеджменту в процесі відбудови креативної економіки в Україні» Написання есе
Тема 4	Підготовка до написання контрольної роботи
Тема 5	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за з тематикою « <i>Переговори як невід`ємна складова діяльності інноваційної організації</i> ». Підготовка до семінарського заняття
Тема 6	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою «Яким повинен бути менеджер креативного типу? Наведіть приклади»
Тема 7	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою «Яким повинно бути робоче місце креативного працівника?»
Тема 8	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою «Методи розбудови інтегрального інтелекту в організації»
Тема 9	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою «Місце і роль креативної команди в креативній організації»
Тема 10	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою «Що є спільного та відмінного у термінах мотивація та стимулювання»
Тема 11	Підготовка до контрольної роботи

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та / або лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (проблемні лекції (Тема 2, 4), міні-лекції (Тема 9), семінари-дискусії (Тема 3, 6)).

Наочні (презентації (Тема 11), кейс-метод (Тема 3,7)).

Практичні (практична робота (Тема 1 - 11), робота в малих групах (Тема 5 - 11), мозкові атаки (Тема 8), рольові ігри (Тема 8, 11)).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості

здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

Формою семестрового контролю є залік: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти отримати залік – 60 балів.

Підсумковий контроль здійснюється у вигляді семестрового контролю.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку. Залікова оцінка визначається шляхом сумування балів за всі види поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

практичні завдання (51 бал), семінари-дискусії (16 балів), письмова контрольна робота (20 балів), есе (3 бали), індивідуальне завдання (10 балів).

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Брич В.А., Корман М.М. Креативний менеджмент : підручник / В.А. Брич, М.М. Корман. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018. – 213 с.
2. Назарова Г.В. Креативна економіка та менеджмент: навчальний посібник / Г.В. Назарова, Ю.В. Сотнікова. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 160 с. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/20645>
3. Самокиш О.В. Креативний менеджмент : навчальний посібник / О.В. Самокиш. – Київ: Кондор, 2018. – 204 с.
4. Флоріда Р. Homo creativus. Як новий клас завойовує світ / Р. Флоріда. – Київ: Наш формат, 2018. – 380 с.

Додаткова

5. Лебединська О. С. Переваги та недоліки формування креативних команд на підприємстві / О. С. Лебединська // Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика : матеріали міжнар. наук.- практич. конф., 3-4 бер. 2020 р., м. Харків – м. Торунь. – Х. : ФОП Панов А. М., 2020. – С. 172–175. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23471>
6. Ковальова В.І. Креативний менеджмент як важлива складова інноваційного підприємництва / В.І. Ковальова // Молодий вчений. – 2018. - № 1 (53). - с. 896-899
7. Кузнецова Н.Б. Концептуальні основи формування та розвитку креативних кластерів / Н.Б. Кузнецова // Web of Scholar. – 2018. – №2(20). – С.7-11.
8. Свидрук І. І. Концептуально-методологічні основи розвитку креативного менеджменту національного господарства України: монографія / І. І. Свидрук. – Львів: Растр-7, 2018. – 450 с.

9. Свидрук І. І. Соціально-економічні аспекти креативного менеджменту / І. І. Свидрук // Науковий вісник НЛТУ України. – Львів : Вид. НЛУУ, 2018. – Т. 28, № 4. – С.108-111.

10. Сотнікова Ю.В. Креативність як сучасний фактор виробництва / Ю.В. Сотнікова // Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія і практика : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. –Х.: Видавець ФОП Панов А.М., 2019. – 215-218. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/21246>

11. Томах В. В. Креативний менеджмент як чинник конкурентоспроможності підприємства / В. В. Томах, С. Г. Кривова, Г. В. Еатон // Економіка та суспільство. – 2023. – №54. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30363>

12. Sotnikova Yu. Using of crowdsourcing in a modern creative economy / Sotnikova Yu., Stepanova E., Kasmin D., Nazarov N., Semenchko A. // Espacios. – 2020. – № 41. – P. 20-33. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25953>

13. Sotnikova Yu. Features of creative clusters formation in Ukraine / Yu/ Sotnikova, E. Stepanova, N. Nazarov, A. Semenchko // Ikonomicheski Izsledvania. –2021. – №5. – P.89-104. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25955>

Інформаційні ресурси

14. Новинки креативного середовища [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// www.liga.net/](http://www.liga.net/).

15. Кодекс законів про працю [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради УРСР. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

16. Креативна економіка та менеджмент : сайт персональних навчальних систем [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5614>

17. Хохлов В.В. Оценка эффективности использования финансов предприятий в условиях рыночной экономики [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.cis2000.ru/publish/>.

18. Економічний словник [Електронний ресурс] // Бібліотека економіста. – Режим доступу : <http://www.library.if.ua/>.

19. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.